

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

BSA I.021.5.2022

Warszawa, 1 lutego 2022 r.

KANCELARIA SENATU

03980200566608
RPW/3080/2022 P zał.
2022-02-07 rej. Borczon Szymon

Pan
Krzysztof Kwiatkowski

Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na pismo z dnia 21 stycznia 2022 r., BPS.DKS.KU.0401.2.2022, działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021r. poz. 1904), w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk senacki nr 608).*

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska

/pismo podpisane podpisem elektronicznym/

SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczypospolitej Polskiej

Sąd Najwyższy
Biuro Studiów i Analiz

BSA I.021.5.2022

Warszawa, 1 lutego 2022 r.

Uwagi Sądu Najwyższego
do projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób
fizycznych, ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym
Funduszu Gwarancyjnym, Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz
ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk senacki nr 608)

Niniejsza opinia dotyczy senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (druk Senatu RP nr 608; dalej jako: „Projekt”). Jak wynika z uzasadnienia Projektu, ma on na celu wprowadzenie rozwiązań prawnych stanowiących wsparcie dla ofiar wypadków drogowych oraz ich osób najbliższych. Zakres niniejszej opinii wynika z art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1904) i obejmuje zaproponowane w art. 3 Projektu dwie zmiany w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2257 ze zm.; u.k.s.c.).

Po pierwsze, Projekt przewiduje dodanie art. 13f u.k.s.c., który ma przewidywać, że w sprawach o roszczenia wynikające z art. 444, art. 445 lub art. 446 k.c., które są następstwem przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej ponad 20.000 zł, od strony będącej osobą fizyczną pobierać się będzie opłatę stałą w kwocie 1.000 zł. Regulacja ta jest wzorowana na art. 13a i 13b u.k.s.c. i ma spowodować, że w kolejnej kategorii spraw rozpoznawanych w procesie maksymalna opłata sądowa będzie wynosić 1.000 zł – niezależnie od wzrostu wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia). Stanowi to istotne ograniczenie maksymalnej wysokości opłaty w takich sprawach, która na zasadach ogólnych wynosić może obecnie do 200.000 zł (art. 13 ust. 2 u.k.s.c.).

Z uzasadnienia Projektu wynika, że celem wprowadzenia art. 13f u.k.s.c. ma być uchronienie powodów (osób poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych oraz najbliższych członków ich rodzin) od konieczności ponoszenia – w sprawach o odszkodowanie lub zadośćuczynienie – wysokich opłat sądowych, stanowiących 5 proc. wartości przedmiotu sporu.

Nie wzięto jednak pod uwagę, że zgodnie z art. 18 ust. 1 u.k.s.c. przepisy ustawy przewidujące pobranie opłaty od pozwu stosuje się również do opłaty od apelacji i skargi kasacyjnej. Innymi słowy, wysokość opłaty od apelacji oraz skargi kasacyjnej jest taka sama jak wysokość opłaty od pozwu. W tym kontekście hipoteza zaproponowanego art. 13f u.k.s.c. wydaje się zbyt szeroka. Przewidziana w nim preferencja ma dotyczyć każdej „strony będącej osobą fizyczną” – a zatem nie tylko powoda, lecz i pozwanego sprawcy wypadku, który

przecież również jest osobą fizyczną (regulacja art. 13f u.k.s.c. w zaproponowanym brzmieniu nie będzie obejmowała jedynie pozwanych osób prawnych, w szczególności zakładów ubezpieczeń). Jeżeli zatem powództwo ofiary wypadku komunikacyjnego zostanie uwzględnione, a apelację albo skargę kasacyjną będzie wnosił pozwany sprawca wypadku, przy zaproponowanym brzmieniu przepisu także on będzie korzystał z preferencyjnej opłaty – niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia nie przewyższy ona 1.000 zł. Trudno znaleźć uzasadnienie dla sytuacji, by sprawcy wypadków komunikacyjnych korzystali z tak istotnego obniżenia opłat sądowych od środków zaskarżenia w przypadku, gdy nie zgadzają się z zasądzonym od nich odszkodowaniem lub zadośćuczynieniem. Zgodnie z założeniami projektu ewentualne obniżenie opłat sądowych miało obejmować jedynie ofiary takich wypadków i członków ich rodzin.

Po drugie, Projekt przewiduje odwrócenie zasady, wynikającej obecnie z art. 17 u.k.s.c., który stanowi, że w razie wstąpienia do sprawy osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania, pobiera się od tej osoby opłatę należną od takiego pozwu lub wniosku. Zaproponowana zmiana miałaby polegać na uregulowaniu, że nie będzie się pobierać opłat od osoby, która wstąpi do postępowania wszczętego na jej rzecz przez prokuratora.

Należy zauważyć, że konsekwencje zaproponowanej zmiany art. 17 u.k.s.c. będą szerokie. W żadnym razie nie ograniczą się do procesów o odszkodowanie lub zadośćuczynienie na rzecz ofiar wypadków komunikacyjnych albo członków ich rodzin, lecz obejmą wszelkie postępowania wszczynane przez prokuratora na rzecz oznaczonej osoby, bez względu na przedmiot tych postępowań. W myśl zaś art. 7 k.p.c. prokurator może wszczynać postępowania nie tylko na rzecz osób fizycznych, ale i osób prawnych – także zatem te drugie będą mogły korzystać ze zwolnienia od opłat, jakie ma wynikać ze znowelizowanego art. 17 u.k.s.c.

Co więcej, uznaje się, że uregulowanie art. 17 u.k.s.c. ma zastosowanie do organów i podmiotów wytaczających powództwa na prawach prokuratora¹, w tym do organizacji pozarządowych (art. 62 § 1 k.p.c.)².

W uzasadnieniu Projektu nie wyjaśniono, z jakich względów znowelizowany art. 17 u.k.s.c. w nieograniczonym zakresie przedmiotowym miałby zwalniać od opłat sądowych wszelkie podmioty (nie tylko osoby fizyczne), które wstąpiły do postępowań wszczynanych na

¹ Do których stosuje się przepisy o prokuratorze wszczynającym postępowanie na rzecz oznaczonej osoby.

² Por. K. Gonera, Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz, wyd. IV, Warszawa 2011, teza 3 do art. 17; P. Feliga w: Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz, wyd. III, red. P. Feliga, Warszawa 2020, teza 8 do art. 17.

ich rzecz nie tylko przez prokuratora, ale także przez podmioty i organy, do których stosuje się przepisy o prokuratorze wszczynającym postępowanie na rzecz oznaczonej osoby.